

PKO Bank Polski

PRZEWODNIK PO FINANSACH DLA NAUCZYCIELA

Lekcja 3, klasy I-III
Co robią banki?

Materiały zostały objęte Patronatem:

Lekcja 3

WPROWADZENIE MERYTORYCZNE:

CO ROBIĄ BANKI?

Istnieją różne sposoby oszczędzania – część osób gromadzi pieniądze w domu, dzieci używają skarbonek, ale najlepszym chyba sposobem jest odkładanie pieniędzy w banku, który umożliwia nam również inwestowanie, czyli pomnażanie posiadanych środków finansowych. Bank komercyjny zajmuje się przede wszystkim gromadzeniem wkładów pieniężnych, prowadzeniem i obsługą rachunków przedsiębiorstw i gospodarstw domowych oraz udzielaniem kredytów. Banki potrzebują środków, aby udzielać kredytów ludziom lub firmom, więc pożyczają pieniądze od swoich klientów – główną formą tych pożyczek są depozyty. Po terminie określonym w umowie bank wypłaca właścicielowi depozytu całą kwotę plus odsetki, które stanowią formę zapłaty dla klienta, który w tym czasie zrezygnował z innego sposobu wykorzystania środków. Oprocentowanie płaci również kredytobiorca, który jest

zobowiązany do oddania bankowi w określonym terminie całej sumy kredytu, powiększonej o należne odsetki. Bank proponuje również wiele innych usług. Należy do nich na przykład prowadzenie rachunków bankowych dla instytucji i przedsiębiorstw (do rejestracji wpłat, udzielanych kredytów, rozliczeń bezgotówkowych, wypłat i sprawdzania stanów wkładów pieniężnych wniesionych do banku przez jego klientów) czy rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych dla osób fizycznych (zwanym potocznie kontami osobistymi), umożliwiających deponowanie pieniędzy, dokonywanie rozliczeń poprzez realizację stałych zleceń (przelewów) czy zaciąganie kredytów). Do rachunków bank wydaje również karty płatnicze, czyli elektroniczne instrumenty płatnicze umożliwiające dokonywanie płatności bez użycia banknotów i monet. Przy ich użyciu można również wyjąć pieniądze z bankomatu.

OPIS LEKCJI

W czasie zajęć uczniowie klas I-III mają okazję, by uporządkować wiadomości o oszczędzaniu. Poznają podstawowe zadania banku i uświadamiają sobie korzyści, płynące z oszczędzania w banku.

Cele lekcji :

Uczeń powinien:

- rozumieć, na czym polega oszczędzanie;
- znać i stosować pojęcia, związane z bankami i oszczędzaniem;
- wiedzieć, jak funkcjonuje bank;
- wymienić najważniejsze usługi bankowe;
- omówić korzyści, wynikające z oszczędzania w banku.

Pojęcia kluczowe:

- oszczędzanie,
- bank,
- oprocentowanie,
- kredyt.

Treści programowe:**Edukacja wczesnoszkolna**

Treści nauczania – wymagania szczegółowe. Uczeń:

- uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji, czyta i rozumie teksty przeznaczone dla dzieci na pierwszym etapie edukacyjnym i wyciąga z nich wnioski, (edukacja polonistyczna);
- wykonuje łatwe obliczenia pieniężne (cena, ilość, wartość) i radzi sobie w sytuacjach codziennych wymagających takich umiejętności (edukacja matematyczna);
- dodaje i odejmuje liczby w zakresie 100;
- podejmuje obowiązki domowe i rzetelnie je wypełnia; rozumie, co to jest sytuacja ekonomiczna rodziny, i wie, że trzeba do niej dostosować swe oczekiwania.

Metody:

- symulacja;
- praca ze schematem.

Materiały pomocnicze:

- nr 1 – Ćwiczenie „Oszczędzam, ponieważ...”;
- nr 2 - Symulacja „W banku” – instrukcja dla nauczyciela;
- nr 3 – Ćwiczenie „Co robi bank?”;
- nr 4 - Zadanie „Skarbonka czy bank?”;
- flamastry, duże karty papieru, klej, nożyczki dla każdej grupy;
- Do symulacji trzy banknoty po 100 zł oraz dwie monety 5 zł.

Czas:

2 godziny lekcyjne.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Przypomnij uczniom podstawowe wiadomości o oszczędzaniu. Na poprzednich zajęciach uczniowie wskazali różne sposoby oszczędzania (lekcja *Moje wydatki – o wyborach finansowych*). Porozmawiaj o sposobach oszczędzania pieniędzy.

2. Poproś uczniów, by zastanowili się, na co chcieliby przeznaczyć własne oszczędności. Rozdaj im **materiał pomocniczy nr 1** (ćwiczenie „Oszczędzam, ponieważ...”). Uczniowie uzupełniają tekst zawarty w ćwiczeniu. Zapisują własne dochody, zastanawiają się, co powinni zrobić, aby osiągnąć swoje cele. Powiedz, że mogą na przykład zrezygnować z niektórych wydatków, poszukać dodatkowych dochodów, systematycznie odkładać jakąś sumę. Poproś ochotników o przedstawienie decyzji. Nie pytaj o wysokość sum, poleć, by uczniowie podali tylko motywy, które skłaniają ich do oszczędzania, i opisali rozwiązania, które pozwolą im zrealizować założone cele.

3. Powiedz, że ludzie w różny sposób gromadzą swoje oszczędności. Niektórzy chowają pieniądze w skarbonce lub w różnych miejscach w domu, np. w skarpetce. Zapytaj dzieci, jak oszczędzają pieniądze. Czy mają skarbanki? Czy może odkładają pieniądze na SKO? Podkreśl, że bardzo wielu osób nie trzyma oszczędności w domu, tylko znosi je do banku. Sprawdź, czy dzieci wiedzą, co to jest bank. Wystuchaj ich wyjaśnień.

4. Wytłumacz teraz klasie w prosty sposób, jak funkcjonuje bank. Jeśli wcześniej byliście razem w banku, odwołaj się do przebiegu wizyty w tej instytucji. Powiedz, że bank przyjmuje pieniądze klientów. W zależności od wieku i możliwości uczniów możesz dodatkowo powiedzieć, że pieniądze klientów złożone w banku to depozyty. Bank płaci za to klientowi wynagrodzenie, które nosi nazwę „oprocentowanie”. Oprocentowanie to część złożonej sumy – część, która stanowi dodatkową zapłatę dla osoby, która złożyła pieniądze w banku. Na koniec podkreśl, że bank nie musi być utożsamiany z budynkiem – obecnie, dzięki popularnym urządzeniom elektronicznym, np. telefonom komórkowym, dostęp do naszego banku możemy mieć wszędzie tam, gdzie mamy połączenie z internetem.

5. Poproś uczniów, żeby zastanowili się, po co bankowi pieniądze klientów, skoro musi płacić za ich przechowywanie. Co bank robi z tymi pieniędzmi? Wyjaśnij, na czym polega udzielanie kredytów. Powiedz, że inni klienci przychodzą do banku, aby pożyczyć pieniądze. W takiej sytuacji to kredytobiorcy płacą bankowi (znów użyj słowa „oprocentowanie”) dodatkową sumę za pożyczenie środków. Kredytobiorcy muszą pamiętać, by oddawać w terminie sumę kredytu wraz z dodatkowym oprocentowaniem. Oprocentowanie kredytów jest wyższe niż oprocentowanie depozytów, więc bank zarabia na tej różnicy.

6. Dla utrwalenia wiadomości o zadaniach banku przeprowadź prezentację zgodnie z instrukcją zamieszczoną w **materiale pomocniczym nr 2**.

7. Podsumowując prezentację, zapytaj klasę: Kto odniósł korzyści dzięki działalności banku? (Oszczędzający, kredytobiorca, bank)

- Jakie korzyści odniósł oszczędzający? (Bezpiecznie ulokował pieniądze, dostał dodatkową sumę – oprocentowanie).
- Jakie korzyści odniósł kredytobiorca? (Otrzymał pieniądze z banku i mógł kupić potrzebną rzecz).
- Jakie korzyści odniósł bank? (Zarobił dzięki różnicy pomiędzy oprocentowaniem oszczędności a oprocentowaniem kredytu).
- O czym musi pamiętać osoba, która chce w banku pożyczyć pieniądze? (o oddaniu w terminie całej sumy oraz dodatkowego oprocentowania).

8. Powiedz, że bank proponuje klientom również inne usługi. Sprawdź, czy uczniowie potrafią je wskazać. Wyjaśnij w prosty sposób, że w banku można na przykład założyć rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, lokatę oszczędnościową, uzyskać kartę bankomatową, zaciągnąć kredyt.

9. Poleć teraz uczniom, by indywidualnie wykonali ćwiczenie pt. „Co robi bank?” (**materiał pomocniczy nr 3**). Uczniowie wybierają ilustracje, które odnoszą się do działalności banku, oraz podpisują obrazki. Poproś ochotników, by omówili sposób wykonania zadania.

10.

Ponownie podziel klasę na małe grupy. Rozdaj **materiał pomocniczy nr 4**, karty papieru i flamastry. Uczniowie wypełniają tabelkę, wypisując zalety i wady oszczędzania pieniędzy w skarbonce i w banku. Przygotowują też odpowiedź na pytanie: Która forma oszczędzania – skarbonka czy bank – jest bardziej korzystna dla oszczędzających?

11.

Wysłuchaj przedstawicieli grup, którzy prezentują wyniki ćwiczenia oraz uzasadniają opinię grupy. Podsumuj wspólnie z klasą najważniejsze zalety i wady oszczędzania w skarbonce, na przykład: oszczędności są stale dostępne, można je wykorzystać w nagłej potrzebie, gdy brakuje pieniędzy na jakiś zakup, można pożyczyć rodzicom. Można też odkładać pieniądze bezpośrednio po ich otrzymaniu. Podkreśl, że ta forma oszczędzania ma jednak wiele wad, np. ktoś oprócz właściciela może rozbić skarbonkę, można podejmować pochopne decyzje, bo zaoszczędzone pieniądze są stale dostępne. Oszczędności nie można pomnażać, a złożona suma pozostaje taka sama. Inwestowanie, czyli pomnażanie oszczędności, zapewnia bank. Oferuje on oprocentowanie depozytów. Pieniądze w banku są bezpieczne, w każdej chwili dostępne.

12.

Na zakończenie zajęć poleć uczniom, by ponownie wymienili znane im korzyści z oszczędzania. Zwróć uczniom uwagę, jak ważna jest też systematyczność oszczędzania – małe sumy stale odkładane złożą się na większą sumę oszczędności. Ważne, by dzieci uświadomiły sobie, że oszczędzanie jest podstawą gospodarowania. Zaoszczędzone zasoby czy pieniądze można w przyszłości korzystnie wydać, tak by być bardziej zadowolonym i lepiej zaspokoić swoje potrzeby.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 1

Ćwiczenie „OSZCZĘDZAM, PONIEWAŻ...”

Zastanów się, na co chcesz przeznaczyć własne oszczędności. Uzupełnij tekst. Zapisz, jakie masz dochody oraz co powinieneś zrobić, aby osiągnąć swój cel. Możesz na przykład zrezygnować z niektórych wydatków, poszukać dodatkowych dochodów, systematycznie odkładać jakąś sumę. Przedstaw swoje decyzje dotyczące sposobów oszczędzania kolegom i koleżankom w grupie.

Mam na imię .....

Moje dochody to.....

Chcę przeznaczyć moje oszczędności na .....

Aby zaoszczędzić pieniądze, muszę: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 2

Symulacja „W BANKU” – instrukcja dla nauczyciela

1. Powiedz klasie, że zademonstrujesz teraz, jak działa bank. Przygotuj stół na środku klasy, umieść nad nim napis „Bank”. Powiedz, że jesteś bankierem. Wybierz dwóch ochotników. Jeden z nich odegra rolę oszczędzającego, drugi – kredytobiorcy. Oznacz uczestników symulacji identyfikatorami lub naklejkami z napisami „oszczędzający”, „kredytobiorca”, „bankier”. Daj im teksty ról i poleć, by zapoznali się z treścią kart.
2. Wręcz „oszczędzającemu” 300 zł i powiedz, że to jego pieniądze, które chciałby ulokować w banku na 3 miesiące. Przypomnij, że uzyska za to oprocentowanie, które wyniesie 5 zł. Klient przekazuje do banku 300 zł. Podziel tablicę na dwie kolumny (depozyty, kredyty) i zapisz sumę na tablicy w rubryce „depozyty”.
3. Poproś teraz „kredytobiorcę”, który opowie klasie, że chciałby kupić drukarkę do komputera za 300 zł. Wyjaśnij, że każda osoba, która zaciągnie kredyt w banku, musi oddać pieniądze w określonym czasie, a dodatkowo zapłaci oprocentowanie. Jest to cena płacona bankowi za pożyczenie pieniędzy. Przekaz kredytobiorcy 300 zł. Zapisz sumę na tablicy w rubryce „kredyty”.
4. Powiedz, że minęły trzy miesiące. „Kredytobiorca” oddaje teraz całą sumę kredytu – 300 zł i oprócz tego płaci bankowi „oprocentowanie”, czyli dodatkowo 10 zł. Zapytaj klasę, ile pieniędzy zwrócił bankowi ten klient (310 zł) i zapisz działanie na tablicy ($300 + 10 = 310$).
5. Powiedz, że „oszczędzający” chce teraz podjąć swoje pieniądze. Oddaj uczniowi 300 zł i dodaj mu 5 zł, które stanowi oprocentowanie ulokowanych w banku pieniędzy. Zapytaj uczniów, ile pieniędzy otrzymał oszczędzający (305 zł). Zapisz działanie na tablicy w rubryce „depozyty” ($300 + 5 = 305$).
6. Podsumowując symulację, zapytaj uczniów:
  - Kto odniósł korzyści dzięki działalności banku?
  - Jakie korzyści odniósł oszczędzający?
  - Jakie korzyści odniósł kredytobiorca?
  - Jakie korzyści odniósł bank?
  - O czym musi pamiętać osoba, która chce w banku pożyczyć pieniądze?

ROLE DLA UCZESTNIKÓW SYMULACJI

OSZCZĘDZAJĄCY

Masz oszczędności w wysokości 300 zł. Chcesz je ulokować w banku na 3 miesiące. Otrzymasz oprocentowanie w wysokości 5 zł. Oblicz, ile pieniędzy wtedy podejmiesz z banku.

KREDYTOBIORCA

Masz tylko 10 zł własnych oszczędności. Chcesz kupić drukarkę do komputera za 300 zł. Zamierzasz zaciągnąć kredyt bankowy. Za trzy miesiące oddasz sumę kredytu wraz z oprocentowaniem w wysokości 10 zł. Oblicz, ile pieniędzy zwrócisz bankowi.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 3

Ćwiczenie „CO ROBI BANK?”

Przyjrzyjcie się ilustracjom. Zaznaczcie kolorową linią obrazki ukazujące działalność banku. Potem wybierzcie odpowiednie zdania z ramki i podpiszcie ilustracje. Dowiedzie się, co robi bank.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gromadzi oszczędności klientów .....

Dbą o bezpieczeństwo depozytów .....

Prowadzi rachunki bankowe i rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe .....

Sprzedaje bilety lotnicze .....

Udziela klientom kredytów .....

Wydaje karty płatnicze .....

Umożliwia korzystanie z bankomatów .....

Organizuje podróże kolejowe krajowe i zagraniczne .....

Sprzedaje drogocenne rzeczy .....

Wypłaca oprocentowanie oszczędzającym .....

Sprzedaje kasy sklepowe .....

Płaci wynagrodzenia nauczycielom i lekarzom .....

Prowadzi konta internetowe klientów .....

Buduje domy i kupuje mieszkania .....

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 4

Zadanie „SKARBONKA CZY BANK?”

Pracując w grupach, wypełnijcie tabelkę. Wypiszcie zalety i wady oszczędzania pieniędzy w skarbonce i w banku. Przygotujcie odpowiedź na pytanie:

- Która forma oszczędzania – skarbonka czy bank – jest bardziej korzystna dla oszczędzających? Uzasadnijcie opinię. Przedstawiciel grupy przedstawi ustalenia całej klasie.

Oszczędzanie w skarbonce		Oszczędzanie w banku	
zalety	wady	zalety	wady

